

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Direcția legislație, jurisprudență și contencios
Serviciul pentru studiul și unificarea jurisprudenței

GHID

privind condițiile de admisibilitate ale cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile în materie civilă

CUPRINS

I. Chestiuni prealabile	2
II. Titularul sesizării	3
III. Analiza condițiilor de admisibilitate prin raportare la jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept	3
1. Existența unei cauze aflate în curs de judecată	3
2. Completul care uzează de mecanismul instituit de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă să judece cauza în ultimă instanță	3
3. Existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu	4
4. Soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere	4
5. Noutatea chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită	4
6. Chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curte de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare	4
7. Cauza în care se formulează sesizarea să fi început sub imperiul noului Cod de procedura civilă	4

GHID

privind condițiile de admisibilitate ale cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile în materie civilă

I. Chestiuni prealabile

Sediul materiei se regăsește în Codul de procedură civilă, Cartea I – *Dispoziții generale*, Titlul III – *Dispoziții privind asigurarea unei practici unitare*, Capitolul II - *Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept*, art. 519 – 521:

Art. 519 - *Dacă, în cursul judecării, un complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, constatând că o chestiune de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, este nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va putea solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată.*

Art. 520 - (1) *Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție se face de către completul de judecată după dezbatere contradictorii, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 519, prin încheiere care nu este supusă niciunei căi de atac. Dacă prin încheiere se dispune sesizarea, aceasta va cuprinde motivele care susțin admisibilitatea sesizării potrivit dispozițiilor art. 519, punctul de vedere al completului de judecată și al părților. [...]*

Art. 521 - (1) *Asupra sesizării, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept se pronunță prin decizie, numai cu privire la chestiunea de drept supusă dezlegării. [...]*

(3) *Dezlegarea dată problemelor de drept este obligatorie de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, iar pentru instanța care a solicitat dezlegarea, de la data pronunțării deciziei. [...]*

Potrivit dispozițiilor de ordin constituțional, principalul rol al Înaltei Curți de Casație și Justiție este de a unifica practica judiciară, legea procesual civilă asigurând acest deziderat prin intermediul a două mecanisme: *întrebarea prealabilă* și, respectiv, *recursul în interesul legii*. Hotărârile pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție pe calea acestor proceduri au aceeași natură juridică, oferind interpretări ale legii și sunt obligatorii pentru toate instanțele judecătorești naționale, începând cu data publicării lor în Monitorul Oficial al României.

Mecanismul instituit de *întrebarea prealabilă* reprezintă un mecanism de unificare *aprioric*, stabilit de legiuitor în vederea preîntâmpinării apariției unei jurisprudențe divergente și pentru asigurarea, în această modalitate, a securității raporturilor juridice. Unele dintre condițiile de admisibilitate o diferențiază de *recursul în interesul legii*, acesta din urmă fiind mecanismul de unificare ce intervine *a posteriori*, după formarea unei practici neunitare.

În continuare ne vom referi la condițiile de admisibilitate presupuse de mecanismul întrebării prealabile, astfel cum acestea sunt reglementate de cadrul normativ incident și se conturează din jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Prealabil analizării în fond a problemei de drept supuse dezbaterii, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept este ținută să verifice dacă, în raport cu întrebarea formulată de titularul sesizării, sunt îndeplinite în mod cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile, reglementate de dispozițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă.

II. Titularul sesizării

Potrivit art. 519 Cod procedură civilă, posibilitatea sesizării instanței supreme în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile aparține **completurilor de judecată** din cadrul tribunalelor, curților de apel sau de la Înalta Curte de Casație și Justiție.

III. Analiza condițiilor de admisibilitate prin raportare la jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Cu titlu prealabil, trebuie precizat faptul că, în procedura hotărârii prealabile, **Înalta Curte de Casație și Justiție nu se substituie atributului fundamental al instanțelor, de interpretare și aplicare a legii**, ci se limitează la a facilita judecătorului eliminarea ambiguităților ori a dificultăților unor texte de lege, aspect reținut și în jurisprudența contantă a instanței supreme. (*Decizia nr. 45/2021; Decizia nr. 47/2021; Decizia nr. 21/2023; Decizia nr. 27/2023; Decizia nr. 32/2023; Decizia nr. 41/2023; Decizia nr. 45/2023*)

În jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în interpretarea și aplicarea prevederilor art. 519 din Codul de procedură civilă, au fost decelate următoarele condiții de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile:

1. Existența unei cauze aflate în curs de judecată

- Sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile formulată prin însăși decizia prin care instanța de trimitere a soluționat cauza conduce la inadmisibilitatea cererii, demersul inițiat cu privire la interpretarea chestiunii de drept în discuție fiind lipsit de finalitate, dezlegarea nemaiputând fi valorificată în procedura în care inițial a fost considerată necesar. (*Decizia nr. 29/2019*)

2. Completul care izează de mecanismul instituit de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă să judece cauza în ultimă instanță

- În condițiile în care hotărârea ce urmează a fi pronunțată de instanța de apel în cauza în care a fost formulată sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este supusă recursului, nu este îndeplinită această condiție de admisibilitate prevăzută de art. 519 din Codul de procedură civilă. (*Decizia nr. 61/2017; Decizia nr. 6/2018; Decizia nr. 37/2018; Decizia nr. 47/2018; Decizia nr. 30/2019*)
- În practica de unificare a instanței supreme s-a considerat că această condiție de admisibilitate este îndeplinită și atunci când sesizarea a fost formulată într-o cale extraordinară de atac. (*Decizia nr. 26/2019; Decizia nr. 48/2020*)

3. Existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu

- Chestiunea de drept care necesită cu pregnanță a fi lămurită trebuie să prezinte o **dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept** și înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării. (*Decizia nr. 24/2015; Decizia nr. 6/2016; Decizia nr. 10/2016; Decizia nr. 16/2016; Decizia nr. 6/2017; Decizia nr. 52/2017; Decizia nr. 62/2017; Decizia nr. 90/2017; Decizia nr. 18/2018; Decizia nr. 46/2018; Decizia nr. 39/2019; Decizia nr. 6/2020; Decizia nr. 20/2021; Decizia nr. 34/2021; Decizia nr. 45/2021; Decizia nr. 50/2021; Decizia nr. 54/2021; Decizia nr. 74/2021; Decizia nr. 77/2021; Decizia nr. 8/2022; Decizia nr. 9/2022; Decizia nr. 18/2022; Decizia nr. 27/2022; Decizia nr. 40/2022; Decizia nr. 6/2023; Decizia nr. 27/2023; Decizia nr. 28/2023; Decizia nr. 41/2023; Decizia nr. 44/2023; Decizia nr. 45/2023; Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024; Decizia nr. 15/2024; Decizia nr. 19/2024; Decizia nr. 20/2024 etc.*)
- Chestiunea de drept supusă dezlegării trebuie să fie o chestiune care ridică serioase **dificultăți de interpretare a unor dispoziții legale imperfecte, lacunare ori contradictorii, ce necesită rezolvarea de principiu a chestiunii de drept** în procedura hotărârii prealabile, iar nu realizarea unor operațiuni de interpretare și aplicare a unui text de lege în raport cu circumstanțele particulare ce caracterizează fiecare litigiu, ori existența unor simple obstacole care ar putea fi înlăturate printr-o reflexie mai aprofundată a judecătorului cauzei. (*Decizia nr. 16/2016; Decizia nr. 9/2017; Decizia nr. 62/2018; Decizia nr. 32/2020; Decizia nr. 1/2021; Decizia nr. 34/2021; Decizia nr. 45/2021; Decizia nr. 69/2021; Decizia nr. 77/2021; Decizia nr. 59/2022; Decizia nr. 60/2022; Decizia nr. 6/2023; Decizia nr. 12/2023; Decizia nr. 27/2023; Decizia nr. 41/2023; Decizia nr. 45/2023; Decizia nr. 54/2023; Decizia nr. 70/2023; Decizia nr. 81/2023; Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024; Decizia nr. 15/2024; Decizia nr. 19/2024; Decizia nr. 20/2024 etc.*)
- De principiu, atât doctrina, cât și jurisprudența instanței supreme au subordonat „chestiunea de drept” din cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă domeniului normelor dreptului pozitiv, normelor cutumiare și/sau, eventual, principiilor de drept, *lato sensu*, normelor regulamentare între care, în esență, nu se poate înscrie și lămurirea sensului, întinderii, efectelor hotărârii prealabile, prin mijlocirea căreia se asigură o interpretare uniformă a unei anume reguli de drept, în pofida efectelor sale general obligatorii. (*Decizia nr. 14/2021*)
- Chestiunea de drept supusă dezbaterii trebuie să fie una **calificată, legată de posibilitatea de a interpreta diferit un text de lege fie din cauză că este incomplet, fie că nu este corelat cu alte dispoziții legale**, fie pentru că se pune problema că nu ar mai fi în vigoare sau că și-ar putea extinde efectele după data abrogării lui (ultraactivitate). (*Decizia nr. 5/2022; Decizia nr. 25/2022*)
- Problema dedusă judecării trebuie **să fie susceptibilă de interpretări diferite și controversate**, din cauza lipsei de claritate a normei juridice, a caracterului incomplet al acesteia, susceptibil de mai multe sensuri ori accepțiuni deopotrivă de justificate față de imprecizia redactării textului legal. (*Decizia nr. 16/2016; Decizia nr. 32/2020; Decizia nr. 21/2023; Decizia nr. 46/2023; Decizia nr. 8/2024*)

- Obiectul procedurii este reprezentat de o normă de drept incompletă sau neclară, un text de lege care, pe baza interpretării printr-o argumentație juridică adecvată, consistentă, poate primi înțelesuri și aplicări deopotrivă divergente în situații cvasiidentice și poate determina, în final, o jurisprudență neunitară. (*Decizia nr. 70/2022; Decizia nr. 32/2023*)
- Problema de drept identificată trebuie să fie susceptibilă de a genera interpretări diferite sau contradictorii ale unui text de lege, ale unei norme îndoielnice, lacunare sau neclare, iar stabilirea dificultății drept condiție a admisibilității este absolut necesară pentru a se verifica dacă instanței supreme i se solicită o dezlegare de principiu a unei veritabile probleme de drept, astfel cum impun dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, sau este chemată, în fapt, să soluționeze o simplă problemă de interpretare a unor dispoziții legale. (*Decizia nr. 16/2016; Decizia nr. 32/2020; Decizia nr. 8/2022; Decizia nr. 6/2023, Decizia nr. 6/2024; Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024; Decizia nr. 15/2024; Decizia nr. 16/2024*)
- **Caracterul complex sau, după caz, precar al reglementării, de natură a conduce, în final, la interpretări diferite, precum și dificultatea completului în a-și însuși o anumită interpretare trebuie să fie reflectate în încheierea de sesizare**, care trebuie să fie motivată, aptă să releve reflecția asupra diferitelor variante de interpretare posibile, cu argumentele aferente, și de o manieră în care să se întrevadă explicit pragul de dificultate al întrebării și în ce măsură acesta depășește obligația ordinară a instanței de a interpreta și aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu, întrucât simpla dilemă cu privire la sensul unei norme de drept nu poate constitui temei pentru declanșarea mecanismului hotărârii prealabile. (*Decizia nr. 88/2017; Decizia nr. 2/2018; Decizia nr. 62/2018; Decizia nr. 32/2020; Decizia nr. 45/2021; Decizia nr. 50/2021; Decizia nr. 74/2021; Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024; Decizia nr. 15/2024; Decizia nr. 16/2024*)
- Dispozițiile art. 520 din Codul de procedură civilă stabilesc obligația formulării unui punct de vedere asupra chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept statuând în jurisprudența sa că o asemenea omisiune nu este permisă. (*Decizia nr. 2/2018; Decizia nr. 1/2019; Decizia nr. 53/2019; Decizia nr. 12/2020; Decizia nr. 15/2021; Decizia nr. 76/2022; Decizia nr. 32/2023*)
- **Încheierea prin care se dispune sesizarea va cuprinde motivele care susțin admisibilitatea sesizării potrivit art. 519, punctul de vedere al completului de judecată și al părților**. Revine instanței de trimitere obligația identificării în concret a chestiunii de drept care necesită interpretare, a aspectelor care conferă dificultatea sau caracterul dihotomic, antagonic al interpretării normei de drept, precum și modul diferit în care aceasta poate fi interpretată.

Punctul de vedere exprimat de instanța de trimitere să aibă o anumită complexitate, să fie astfel conceput încât să demonstreze o reală dificultate în a discerne care posibilă interpretare a normei de drept este cea mai adecvată.

Din încheierea de sesizare a instanței supreme cu pronunțarea unei hotărâri prealabile trebuie să rezulte dificultatea chestiunii de drept ce se cere a fi lămurită, inclusiv prin prezentarea interpretărilor diferite pe care aceasta le poate suscita și a obstacolelor care au împiedicat completul de judecată ca, în îndeplinirea obligației instanțelor judecătorești de a interpreta și aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu, să decidă asupra interpretării corecte.

Punctul de vedere al instanței necesită un examen real al cauzei, respectiv o interpretare proprie a textului normativ supus dezbaterii, ce urmează a fi reflectat în punctul de vedere al completului, astfel cum acesta este reglementat în dispozițiile art. 520 din Codul de procedură civilă.

Cerința normei impune, totodată, ca punctul de vedere al instanței să întrevadă explicit care este pragul de dificultate al întrebării și în ce măsură acesta depășește obligația ordinară a instanței de a interpreta și aplica legea în cadrul soluționării unui litigiu.

De asemenea, trebuie să cuprindă o justificare a modului în care chestiunea de drept care face obiectul sesizării este susceptibilă de interpretări diferite, necesitând astfel o dezlegare de principiu.

Rolul completului de judecată care inițiază sesizarea este acela de a arăta, sigur și categoric, norma a cărei interpretare se solicită, caracterul său determinant în soluționarea pe fond a cauzei, dar și de a evidenția argumentele care susțin caracterul complex sau, după caz, precar al reglementării, de natură a conduce, în final, la interpretări diferite, precum și a dificultății completului în a-și însuși o anumită interpretare, demonstrând, în această manieră, necesitatea de a apela la mecanismul de unificare. (Decizia nr. 20/2015; Decizia nr. 31/2015; Decizia nr. 21/2016; Decizia nr. 2/2018; Decizia nr. 32/2020; Decizia nr. 57/2020; Decizia nr. 15/2021; Decizia nr. 26/2021; Decizia nr. 50/2021; Decizia nr. 5/2022; Decizia nr. 24/2022; Decizia nr. 35/2022; Decizia nr. 36/2022; Decizia nr. 42/2022; Decizia nr. 47/2022; Decizia nr. 59/2022; Decizia nr. 65/2022; Decizia nr. 76/2022; Decizia nr. 6/2023; Decizia nr. 26/2023; Decizia nr. 31/2023; Decizia nr. 32/2023, Decizia nr. 70/2023; Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024, Decizia nr. 10/2024; Decizia nr. 15/2024; Decizia nr. 19/2024; Decizia nr. 20/2024)

- **Instanța de trimitere are de stabilit norma de drept aplicabilă raportului juridic dedus judecătii, în funcție de pretențiile concrete formulate de partea reclamantă, operațiune pe care nu o poate delega, pe calea întrebării prelabile, instanței supreme.** Această operațiune îi incumbă și nu se poate deroba apelând la mecanismul hotărârii preliminare, întrucât acesta nu poate fi deturnat de la rațiunea reglementării lui, aceea a asigurării unor dezlegări în drept de principiu, iar nu a subrogării în atribuțiile jurisdicționale ale instanței de judecată (Decizia nr. 64/2021; Decizia nr. 8/2022; Decizia nr. 25/2022; Decizia nr. 35/2022; Decizia nr. 43/2022; Decizia nr. 55/2022; Decizia nr. 56/2022; Decizia nr. 70/2022; Decizia nr. 21/2023; Decizia nr. 28/2023; Decizia nr. 44/2023; Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024)
- **Caracterul dificil al problemei de drept nu poate fi suplinit prin prisma factorului cantitativ al numărului mare de cauze apărute recent pe rolul instanțelor judecătorești,** încă nesoluționate definitiv și care pot genera o consistentă practică judiciară neunitară ca urmare a unor interpretări divergente, dacă problema de drept în sine nu este decelată ca atare în actul de sesizare. (Decizia nr. 23/2021; Decizia nr. 27/2023)
- Sesizarea trebuie să vizeze exclusiv probleme de interpretare a legii, și nu elemente particulare ale cauzei deduse judecătii, iar pentru a constitui o problemă de drept, premisa de la care se pornește în întrebarea ce formează obiectul sesizării trebuie să își găsească izvorul în dispozițiile legale, și nu într-o stare de fapt, aplicarea legii la situația de fapt, astfel cum aceasta a fost stabilită prin probatoriul administrat, fiind atributul exclusiv al instanței investite cu soluționarea cauzei. (Decizia nr. 28/2023)
- Interpretarea și aplicarea legii, în circumstanțele specifice fiecărei cauze, sunt competențe care aparțin instanței de judecată investite cu soluționarea cauzei, iar nu instanței supreme, sesizată în procedura hotărârii prelabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept. Judecătorul cauzei este cel chemat să rezolve și posibilele dificultăți de interpretare ori de corelare a unor norme juridice, fie ele neclare ori incomplete, folosind metodele de interpretare a legii, în acord cu principiile de drept, cu statuările doctrinare și cele jurisprudențiale în materie, atât timp cât interpretarea legii substanțiale și a celei de

procedură reprezintă o etapă distinctă și absolut necesară în procesul de aplicare a unei situații de fapt concrete. (*Decizia nr. 8/2022*)

- Lămurirea modului de interpretare și aplicare a normelor legale în cadrul mecanismului hotărârii prealabile are scopul de a facilita judecătorului eliminarea ambiguităților ori dificultăților unor texte de lege, însă rămâne atributul exclusiv al instanței de trimitere să soluționeze cauza cu judecarea căreia a fost investită. Operațiunea de interpretare și aplicare a unor dispoziții legale la diferite circumstanțe, care caracterizează fiecare litigiu, face parte din activitatea curentă a instanței de judecată și reprezintă o obligație ridicată la rang de principiu fundamental, ce își găsește consacarea în prevederile art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă. (*Decizia nr. 6/2020; Decizia nr. 52/2020; Decizia nr. 1/2021; Decizia nr. 5/2021; Decizia nr. 16/2021; Decizia nr. 25/2021; Decizia nr. 77/2021; Decizia nr. 24/2022; Decizia nr. 40/2022; Decizia nr. 63/2022; Decizia nr. 77/2022*)
- În procedura hotărârii prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție nu se substituie atributului fundamental al instanțelor, de interpretare și aplicare a legii, ci se limitează la a facilita judecătorului eliminarea ambiguităților ori dificultăților unor texte de lege (*Decizia nr. 45/2021; Decizia nr. 21/2023; Decizia nr. 27/2023; Decizia nr. 32/2023; Decizia nr. 41/2023; Decizia nr. 45/2023*)
- Indicarea problemei de drept, simpla susținere că sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și exprimarea punctelor de vedere diferite ale membrilor completului de judecată care, motivate concis, nu indică în concret nicio dificultate care să justifice sesizarea instanței supreme în considerarea caracterului neclar al normelor de drept, nu sunt suficiente, fiind necesară o prezentare a argumentelor pentru care există o dificultate reală de interpretare care să impună o dezlegare de principiu din partea instanței supreme, întrucât art. 519 din Codul de procedură civilă se referă la interpretarea propriu-zisă a conținutului unor dispoziții legale în sensul dezlegării de principiu a unei chestiuni de drept reale, esențiale și controversate, care prezintă o dificultate suficient de mare, rezultată din dispoziții îndoielnice, lacunare, de o complexitate deosebită. Simplă existență a unei divergențe de opinii, în lipsa dificultății problemei de drept, nu justifică admisibilitatea sesizării pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile. (*Decizia nr. 22/2023, Decizia nr. 70/2023, Decizia nr. 14/2024*)
- Exprimarea punctului de vedere al instanței de trimitere contribuie la a se stabili inclusiv dacă problema de drept cu privire la care i se solicită instanței supreme să o dezlege este reală și dificilă, ea având vocație de a convinge și, din această perspectivă, că sunt întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă. (*Decizia nr. 2/2018; Decizia nr. 41/2021; Decizia nr. 5/2023; Decizia nr. 7/2023; Decizia nr. 14/2023*)
- Nu orice chestiune de drept poate fi supusă interpretării prin acest mecanism de unificare jurisprudențială, ci numai aceea care ridică problema precarității textelor de lege, a caracterului lor dual și complex. În caz contrar, rolul instanței supreme ar deveni unul de soluționare directă a cauzei aflate pe rol și ar neutraliza rolul instanței legal investite, acela de a judeca în mod direct și efectiv procesul, rol consacrat constituțional. Instanța supremă nu poate fi investită, în cadrul acestei proceduri, cu interpretarea și aplicarea legii în scopul soluționării efective a cauzei aflate pe rol, atribut care se impune cu necesitate să rămână în sfera de competență exclusivă a instanței de judecată legal investite cu soluționarea procesului. (*Decizia nr. 26/2023, Decizia nr. 70/2023*)
- **Dezlegarea ce poate fi dată prin activarea acestui mecanism trebuie să fie una de principiu**, având valențele unei lămuriri asupra conținutului și finalității textelor de lege supuse interpretării, adică a identifica voința legiuitorului, iar nu determinarea unui anumit mod de aplicare a reglementării legale la o situație litigioasă pe care autorul sesizării o consideră complexă. În egală măsură, trebuie subliniat că funcția și rolul instanțelor judecătorești sunt acelea de a interpreta și aplica legea la cazul concret dedus judecății, spre a-i da acestuia o rezolvare în raport de norme legale

din fondul legislativ activ, iar nu de a sancționa în vreun fel anumite politici legislative considerate, eventual, de natură a afecta calitatea legii. (*Decizia nr. 34/2021*)

- **Sesizarea trebuie să ducă la interpretarea *in abstracto* a unor dispoziții legale determinate, iar nu la rezolvarea unor chestiuni ce țin de particularitățile cauzei.**
- Întrebarea formulată în cadrul procedurii prelabile trebuie să vizeze o chestiune de drept punctuală, astfel încât soluția dată în această procedură să fie una calificată, iar nu generică și pur ipotetică.
- Problema de drept trebuie să fie reală, iar nu aparentă, să privească interpretarea diferită sau contradictorie a unui text de lege, a unei reguli cutumiare neclare, incomplete sau, după caz, incerte ori incidența unor principii generale ale dreptului, al căror conținut sau a căror sferă de acțiune sunt discutabile. (*Decizia nr. 14/2023*)
- **Solicitarea stabilirii normei aplicabile raportului juridic dedus judecătii nu se circumscrie exigențelor art. 519 din Codul de procedură civilă**, pentru că nu urmărește o dezlegare de principiu asupra unei chestiuni de drept, ci, dimpotrivă, în mod punctual, se tinde la obținerea calificării juridice asupra raportului de drept substanțial dedus judecătii, în funcție de pretenția concretă a reclamantului, prin indicarea normei de drept incidente.
- **Instanța de trimitere are de stabilit norma de drept aplicabilă raportului juridic dedus judecătii**, în funcție de pretențiile concrete formulate de partea reclamantă, **operațiune pe care nu o poate delega, pe calea întrebării prelabile, instanței supreme**. Această operațiune îi incumbă și nu se poate deroba apelând la mecanismul hotărârii preliminare, întrucât acesta nu poate fi deturnat de la rațiunea reglementării lui, aceea a asigurării unor dezlegări în drept de principiu, iar nu a subrogării în atribuțiile jurisdicționale ale instanței de judecată. (*Decizia nr. 8/2022; Decizia nr. 25/2022; Decizia nr. 35/2022; Decizia nr. 43/2022; Decizia nr. 55/2022; Decizia nr. 56/2022; Decizia nr. 70/2022; Decizia nr. 21/2023; Decizia nr. 28/2023; Decizia nr. 44/2023*)
- Sesizarea trebuie să vizeze exclusiv probleme de interpretare a legii, operațiunile de identificare și aplicare a textelor de lege incidente la circumstanțele ce caracterizează fiecare litigiu neputând fi transferate completului constituit pentru pronunțarea unei hotărâri prelabile, ci revin instanței de judecată investite cu soluționarea cauzei. (*Decizia nr. 53/2021; Decizia nr. 28/2023*)
- Dezlegarea ce poate fi dată prin parcurgerea acestei proceduri trebuie să fie una de principiu, având valențele unei lămuriri a conținutului și finalității textelor de lege supuse interpretării, adică a identificării voinței legiuitorului, iar nu determinarea unui anumit mod de aplicare a reglementării legale la o situație litigioasă pe care autorul sesizării o consideră complexă. (*Decizia nr. 34/2023*)
- Rezolvarea raporturilor juridice dintre părți presupune, în mod necesar, o aplicare a normei de drept la situația de fapt, pentru că acesta este conținutul funcției jurisdicționale, respectiv de a spune dreptul situației de fapt (*da mihi factum dabo tibi ius*), așa încât evaluarea compatibilității unei calificări juridice făcută în legătură cu un raport juridic concret și o dezlegare impersonală a unei chestiuni de drept, prin intermediul instrumentului procedural reglementat de art. 519 și următoarele din Codul de procedură civilă, constituie o chestiune pe care numai instanța de judecată investită cu soluționarea cauzei o poate evalua.

Instanța supremă nu poate fi investită, în cadrul acestei proceduri, cu verificarea circumstanțelor factuale ori aplicarea legii în scopul soluționării cauzelor respective, un asemenea atribut intrând și fiind necesar să rămână în sfera de competență a instanțelor judecătorești. (*Decizia nr. 55/2021; Decizia nr. 31/2023*)

- În condițiile în care instanța de trimitere expune o interpretare clară și argumentată în privința chestiunii de drept în discuție, fără a fi prezentate și argumentate diferite interpretări posibile ale textului legal ori elemente care să conducă la concluzia că acesta ar avea un caracter complex ori precar - imperfect, lacunar ori contradictoriu, nu se poate aprecia că există o veritabilă problemă de drept care să justifice pronunțarea unei hotărâri prealabile. (*Decizia nr. 50/2022*)
- Procedura de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile **nu poate fi folosită în scopul interpretării normelor de drept prevăzute de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**, având în vedere, pe de o parte, că exclusivitatea interpretării normelor convenționale este atribuită Curții Europene a Drepturilor Omului, prin prevederile art. 32 din Convenție, și, pe de altă parte, faptul că aplicarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în ordinea juridică internă a statelor membre decurge din prevederile art. 46 din Convenție, prioritatea reglementării internaționale mai favorabile privitoare la drepturile fundamentale ale omului fiind stabilită prin art. 20 alin. (2) din Constituția României, în cazul identificării unor neconcordanțe între legile interne și pactele și tratatele internaționale privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte. (*Decizia nr. 29/2011; Decizia nr. 1/2012; Decizia nr. 37/2019; Decizia nr. 29/2020; Decizia nr. 55/2022*)
- Interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor legale date în competența instanței supreme **se referă la conținutul actelor normative, iar nu la cel al deciziilor Curții Constituționale sau la efectele pe care acestea din urmă le produc**. Curtea Constituțională a statuat că pronunțarea asupra efectelor deciziilor sale de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în demersul de interpretare unitară a legii, constituie o încălcare a competenței exclusive a forului constituțional [*Decizia nr. 206/2013, Decizia nr. 454/2018 și Decizia nr. 63/2021*].
- În măsura în care, **până la data soluționării sesizării, chestiunea de drept a fost tranșată legislativ, fie prin modificarea normei juridice pentru care anterior se punea problema interpretării și aplicării diferite, fie prin adoptarea altor dispoziții legale care lămuresc problema de drept în discuție**, dispăre însăși premisa pronunțării unei hotărâri prealabile care, în esență, vizează existența unei reglementări îndoielnice, lacunare ori neclare, necesar a fi lămurită sub aspectul interpretării, pentru preîntâmpinarea unei aplicări neunitare a acesteia. (*Decizia nr. 13/2022; Decizia nr. 26/2022*)

În concluzie, existența unei chestiuni de drept reale, veritabile, susceptibile să dea naștere unor interpretări diferite, pentru care să fie necesară o rezolvare de principiu, presupune:

- dificultăți de interpretare a unor dispoziții legale imperfecte, lacunare, contradictorii sau necorelate cu alte dispoziții legale;
- dificultatea problemei de drept suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu;
- problema de drept trebuie să fie susceptibilă de interpretări diferite și controversate;
- dezlegarea ce poate fi dată prin activarea acestui mecanism trebuie să fie una de principiu, respectiv să ducă la interpretarea *in abstracto* a unor dispoziții legale determinate, iar nu la rezolvarea unor chestiuni ce țin de particularitățile cauzei;
- încheierea de sesizare trebuie să cuprindă motivele care susțin admisibilitatea sesizării, punctul de vedere al completului de judecată și al părților și trebuie să reflecte caracterul complex sau, după caz, precar al reglementării, de natură a conduce la interpretări diferite, precum și dificultatea completului în a-și însuși o anumită interpretare;
- instanța de trimitere are de stabilit norma de drept aplicabilă raportului juridic dedus judecării, operațiune pe care nu o poate delega, pe calea întrebării prealabile, instanței supreme;
- procedura de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile nu poate fi folosită în scopul interpretării Convenției EDO și nici a interpretării efectelor deciziilor Curții Constituționale.

4. Soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere

- Chestiunea de drept trebuie să fie esențială, în sensul că de lămurirea acesteia să depindă soluționarea pe fond a cauzei pendinte în care aceasta se ridică. (*Decizia nr. 1/2013; Decizia nr. 9/2016; Decizia nr. 36/2020; Decizia nr. 81/2022; Decizia nr. 32/2023*)

- Între problema de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată de către instanța pe rolul

căreia se află cauza în ultimul grad de jurisdicție trebuie să existe o relație de dependență, în sensul că decizia instanței supreme pronunțată în această procedură să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate trebuie să o aibă în cadrul soluționării litigiului. Prealabil sesizării instanței supreme, se impun, cu necesitate, stabilirea și evidențierea existenței unei legături strânse între maniera de dezlegare a chestiunii de drept, în raport cu interpretările posibile prefigurate, și soluționarea cauzei, întrucât numai în aceste condiții se pot demonstra utilitatea și interesul în promovarea acestui demers. (*Decizia nr. 46/2022; Decizia nr. 47/2022, Decizia nr. 81/2022*)

- Cerința legăturii chestiunii de drept cu dezlegarea pe fond a cauzei trebuie raportată, în mod necesar, la limitele investirii instanței de trimitere, ceea ce presupune că **problema de drept** cu a cărei dezlegare de principiu instanța supremă este investită trebuie să fie **direct incidentă pentru soluționarea cauzei cu care instanța de trimitere este sesizată**. (*Decizia nr. 6/2021; Decizia nr.*

73/2021; Decizia nr. 62/2022; Decizia nr. 49/2023, Decizia nr. 55/2023, Decizia nr. 8/2024, Decizia nr.10/2024).

- Nu este posibilă declanșarea acestei proceduri pentru a se răspunde unui interes de natură teoretică sau unei ipotetice probleme de drept, chiar dacă ar avea legătură cu materia litigioasă în care judecă. (Decizia nr. 41/2022, Decizia nr. 63/2023)
- În cazul în care starea de fapt proprie cauzei nu se încadrează în ipoteza normei legale a cărei interpretare se solicită nu este îndeplinită condiția referitoare la existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată. (Decizia nr. 7/2023)

În concluzie, această condiție presupune ca problema de drept să fie:

- **esențială;**
- **direct incidentă în soluționarea cauzei;**
- **raportată la limitele investiției instanței de trimitere.**

5. Noutatea chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită

drept.

- Noutatea chestiunii de drept ce face obiectul întrebării preliminare reprezintă o **condiție distinctă de aceea a nepronunțării anterioare** a Înaltei Curți de Casație și Justiție asupra respectivei chestiuni de drept ori de cea a inexistenței unui recurs în interesul legii aflat în curs de soluționare cu privire la acea problemă de drept.
- Această condiție este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în **reglementări recent intrate în vigoare**, iar instanțele nu i-au dat încă o anumită interpretare și aplicare la nivel jurisprudențial ori dacă se impun anumite clarificări, într-un context legislativ nou sau modificat față de unul anterior, de natură să impună reevaluarea sau reinterpretarea normei de drept analizate. (Decizia nr. 4/2014; Decizia nr. 13/2015; Decizia nr. 41/2016; Decizia nr. 29/2021; Decizia nr. 62/2021; Decizia nr. 64/2021; Decizia nr. 76/2021; Decizia nr. 5/2023; Decizia nr. 7/2023; Decizia nr. 22/2023; Decizia nr. 44/2023, Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024)
- Caracterul de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unor interpretări concretizate într-o jurisprudență consacrată, când s-a depășit, așadar, stadiul unei practici incipiente, în curs de formare. În situația în care există un număr semnificativ de hotărâri judecătorești care să fi soluționat, uneori chiar diferit, o problemă de drept, mecanismul legal de unificare a practicii judiciare este cel cu funcție de reglare - recursul în interesul legii, iar nu hotărârea prealabilă. (Decizia nr. 10/2014; Decizia nr. 37/2020; Decizia nr. 47/2020; Decizia nr. 49/2020; Decizia nr. 57/2020; Decizia nr. 5/2021; Decizia nr. 13/2021; Decizia nr. 30/2021; Decizia nr. 32/2021; Decizia nr. 71/2021; Decizia nr. 76/2021; Decizia nr. 76/2021;

Decizia nr. 10/2022; Decizia nr. 25/2022; Decizia nr. 33/2022; Decizia nr. 34/2022; Decizia nr. 36/2022; Decizia nr. 40/2022; Decizia nr. 47/2022; Decizia nr. 72/2022; Decizia nr. 49/2022; Decizia nr. 69/2022; Decizia nr. 71/2022; Decizia nr. 6/2023; Decizia nr. 12/2023; Decizia nr. 15/2023; Decizia nr. 26/2023; Decizia nr. 29/2023; Decizia nr. 34/2023; Decizia nr. 48/2023; Decizia nr. 53/2023; Decizia nr. 8/2023; Decizia nr. 2/2024; Decizia nr. 4/2024; Decizia nr. 17/2024; Decizia nr. 20/2024; Decizia nr. 26/2024)

- Depășirea stadiului unei practici incipiente în curs de formare și conturarea unei practici în legătură cu chestiunea de drept ce face obiectul sesizării relevă că scopul preîntâmpinării practicii neunitare nu mai poate fi atins, astfel încât nu se mai poate vorbi despre o chestiune de drept nouă. (*Decizia nr. 10/2022; Decizia nr. 24/2022; Decizia nr. 48/2022, Decizia nr. 63/2023, Decizia nr. 6/2024, Decizia nr. 8/2024; Decizi nr. 17/2024, Decizia 14/2024*)
- În situația în care aspecte esențiale, care conduc la rezolvarea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării, sunt **explicitate în considerentele unei alte hotărâri prealabile sau hotărâri pronunțate în recurs în interesul legii**, chiar dacă aceasta nu vizează efectiv, de o manieră punctuală, interpretarea dispozițiilor invocate în cuprinsul sesizării, **problema de drept și-a pierdut caracterul de noutate**. (*Decizia nr. 60/2022, Decizia nr. 70/2023*)
- **Noutatea unei chestiuni de drept poate fi generată** nu numai de o reglementare nou-intrată în vigoare, ci și de una veche, cu condiția însă ca instanța să fie chemată să se pronunțe asupra respectivei probleme de drept pentru prima dată. Examinarea acestei condiții necesită, prin verificarea jurisprudenței recente, a se vedea dacă, în procesul curent de aplicare a legii, instanțele au dat o rezolvare chestiunii de drept sesizate de instanța de trimitere, prezentând importanța existența și dezvoltarea unei practici judiciare constante în această materie. (*Decizia nr. 73/2020; Decizia nr. 8/2023; Decizia nr. 12/2023; Decizia nr. 15/2023; Decizia nr. 34/2023; Decizia nr. 48/2023*)
- Împrejurarea că opiniile exprimate la nivel teoretic de judecătorii din cadrul instanțelor care au înaintat puncte de vedere nu au caracter uniform nu justifică declanșarea mecanismului reglementat de dispozițiile art. 519-520 din Codul de procedură civilă, întrucât scopul pronunțării unei hotărâri prealabile este acela de a asigura coeziunea în plan jurisprudențial, ceea ce presupune existența unor tendințe jurisprudențiale concrete orientate către soluții diferite. (*Decizia nr. 26/2023*)
- Noutatea unei chestiuni de drept poate fi justificată atunci când se constată, în practica instanțelor de judecată, o dificultate a aplicării dispozițiilor legale, de natură să creeze premisele apariției unei practici neunitare la nivel național, în măsură să reclame intervenția instanței supreme prin pronunțarea unei hotărâri prealabile. (*Decizia nr. 44/2023*)

Noutatea chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită:

- este condiție distinctă de aceea a nepronunțării anterioare;
- este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare;
- poate fi generată și de o normă mai veche, sub condiția ca instanța să fie chemată să se pronunțe pentru prima dată asupra respectivei probleme de drept;
- nu este îndeplinită când aspecte esențiale au fost explicitate în considerentele unei alte hotărâri prealabile sau decizii pronunțate în recurs în interesul legii.

6. Chestiunea de drept să nu fi făcut obiectul statuării Înaltei Curte de Casație și Justiție și nici obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare

Cerința nestatuării anterioare de către Înalta Curte de Casație și Justiție vizează inexistența unor dezlegări de principiu ale aceleiași chestiuni de drept sau ale unei chestiuni similare date de instanța supremă în cadrul acestei competențe specifice de

asigurare a practicii unitare la nivelul tuturor instanțelor judecătorești din țară prin mecanismele reglementate de lege în acest scop - hotărârea prealabilă pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și respectiv, recursul în interesul legii.

În condițiile art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, atunci când pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept se află o sesizare pentru pronunțarea unei hotărâri prelabile privind o anumită chestiune de drept, instanțele care înțeleg să sesizeze instanța supremă cu privire la aceeași problemă de drept ar trebui să procedeze la suspendarea cauzei, în special în cauzele în care sesizările se fac de către același complet, în aceeași ședință de judecată, fiind suficientă o singură trimitere.

- Nestatuarea anterioară asupra aceleiași chestiuni de drept sau conexe acesteia nu poate avea semnificația unor dezlegări date de instanța supremă în cadrul competenței sale materiale funcționale ca instanță de recurs de drept comun sau în exercitarea atribuțiilor sale pur jurisdicționale. Așadar, prin raportare la dispozițiile prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, potrivit jurisprudenței constante a instanței supreme, **sintagma de nestatuare anterioară de către Înalta Curte de Casație și Justiție vizează nestatuarea asupra chestiunii sau problemei de drept într-o altă hotărâre prealabilă anterioară sau într-o decizie pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii.** (*Decizia nr. 76/2018; Decizia nr. 80/2018; Decizia nr. 61/2019*)
- Nu este îndeplinită condiția privind nestatuarea anterioară de către instanța supremă asupra chestiunii de drept, în condițiile în care problema de drept dezlegată anterior într-un recurs în interesul legii este aceeași cu cea supusă analizei Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept prin sesizarea formulată. (*Decizia nr. 48/2019; Decizia nr. 10/2022; Decizia nr. 46/2023*)
- **Nu este îndeplinită condiția impusă de textul de lege câtă vreme printr-o sesizare anterioară a fost deferită spre rezolvare una și aceeași problemă de drept,** care a fost pusă în aceiași termeni și susținută cu aceleași argumente. (*Decizia nr. 59/2019; Decizia nr. 17/2023; Decizia nr. 78/2023*)

- **Sintagma de nestatuare anterioară de către Înalta Curte de Casație și Justiție vizează nepronunțarea asupra chestiunii sau problemei de drept printr-o altă hotărâre prealabilă anterioară sau printr-o decizie pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, și nu printr-o decizie de speță a instanței supreme.**
- **Nu este îndeplinită condiția impusă de textul de lege câtă vreme printr-o sesizare anterioară a fost deferită spre rezolvare una și aceeași problemă de drept.**

7. Cauza în care se formulează sesizarea să fi început sub imperiul noului Cod de procedură civilă

- În raport cu dispozițiile art. 3 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 76/2012, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat, consecvent, în jurisprudența sa că **dispozițiile art. 519-521 din noul Cod de procedură civilă se aplică numai proceselor începute după intrarea sa în vigoare,** 15 februarie 2013, în acord cu regulile de aplicare în timp a dispozițiilor legii noi de procedură, iar nu cauzelor care se judecă sub imperiul vechii legi de procedură civilă, care nu reglementa acest

mecanism de unificare a practicii judiciare. (*Decizia nr. 8/2014; Decizia nr. 55/2019; Decizia nr. 58/2021; Decizia nr. 6/2022*)